

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Konuşma, Dinleme ve Empati Becerilerinin Çocuk Sevme Davranışı Açısından İncelenmesi

Neslihan DURMUŞOĞLU SALTALI¹, Filiz ERBAY²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme davranışının konuşma, dinleme ve empati becerilerini yordama düzeyinin incelenmesidir. Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutu için çalışma grubunu 155 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın nitel boyutu için çalışma grubunu ise amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 6 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcıların çocuk sevme düzeylerini ölçmek için Barnett Çocuk Sevme Ölçeği, öğretmenlerin çocuklarla iletişimleri sürecindeki konuşma, dinleme ve empati becerilerinin değerlendirilmesinde Öğretmen Çocuk İletişim Ölçeği'nin konuşma, dinleme ve empati alt boyutları kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin konuşma dinleme ve empati becerilerini değerlendirmek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, basit doğrusal regresyon analizi ve içerik analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme durumları çocuklarla iletişimlerinde konuşma, dinleme ve empati becerilerinin anlamlı bir açıklayıcısıdır. Ayrıca çocuk seven öğretmenler çocuklarla iletişimlerinde konuşma, dinleme ve empati becerilerini dikkate aldıkları görüşünü bildirmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Çocuk sevme, okul öncesi öğretmeni, öğretmen çocuk iletişimi

Examination of Speaking, Listening, Empathy Skills of Preschool Teachers in Terms of Liking of Children

ABSTRACT

Purpose of study consists of revealing effect of liking of children on speaking, listening and empathy skills of teachers who are working in preschool education institutions. In this research, both qualitative and quantitative research methods were used together. Participants for quantitative dimension consist of 155 pre-school teachers. Participants for qualitative dimension consist of 6 preschool teachers who are selected according to purposeful sampling approach. As instruments, Barnett Liking of Children Scale (BLOCS) and Teacher-Child Communication Scale, the sub-dimension of speaking, listening and empathy skills were used. Also, semi-structured open-ended interview form was used. In order to analyze the data of the research Pearson's moments correlation coefficient, simple linear regression and content analysis have been used. It was concluded that liking of children was a significant explanatory of speaking, listening and

¹ Yrd. Doç. Dr., Mevlana Üniversitesi, ndsaltali@mevlana.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Mevlana Üniversitesi, ferbay@mevlana.edu.tr

empathy skills. Also, it is found that teachers express opinion that they use effective speaking, listening and empathy skills during activities.

Keywords: Liking of children, preschool children, teacher-child communication

GİRİŞ

Okul öncesi dönem insan hayatı bakımından pek çok alanda hayati denebilecek öneme sahip bir evredir. Bu dönemde çocuklar fiziksel, psikomotor, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal bakımdan desteklenmeye ve gelişmeye ihtiyaç duyarlar (Atay, 2009). Çocukların bu alanlar açısından desteklenmesi ve geliştirilmesi ise etkili ve verimli bir eğitim süreci, iyi bir okul öncesi eğitim programı ve donanımlı bir fiziksel ortam gibi farklı unsurlara bağlıdır (Zigler, Gilligan ve Johns, 2006). Etkili ve verimli bir okul öncesi eğitim sürecinde yer alan unsurlardan birisi de de okul öncesi öğretmenleridir.

Öğretmenler, öğretim sırasında çocuklarla çeşitli etkileşimlerde bulunmakta ve bu etkileşimler yoluyla, çocuğun yıllar boyunca devam eden gelişim sürecinin şekillenmesine yardımcı olabilmektedirler (Şahin ve Anlıak, 2008). Bu nedenle öğretmenlerin çocuklarla kurdukları ilişki biçimleri, çocuklara yönelik tutum ve davranış özellikleri önem arz etmektedir (Beyazkürk ve Kesner, 2005; Howes, 2000; Justice, Cottone, Mashburn ve Rimm-Kaufman 2008; Murray ve Grenberg, 2000; Pianta ve LaParo, 2003; Rudasill 2011). Öğretmenlerin sahip olması gereken bu özelliklerden bir tanesi de gelişen, olgunlaşmamış, reşit sayılmayan bir yurttaş, doğumundan başlayarak erinliğe kadarki devrede bulunan kişiyi ya da 18 yaşın altındaki her bireyi yani çocuğu sevmesidir. (Duyan ve Gelbal 2008). Lasley (1980), öğretmenliği meslek olarak seçecek kişilerde çocuk sevme durumunun önemli bir koşul olduğunu vurgulamış ve son yıllarda etkili öğretmenlikle ilgili çalışmalarda çocukları sevip sevmeme, sevecen olma gibi kişilik özelliklerine de değinildiğini belirtmiştir (Akt. Brown, Morehead, & Smith, 2008). Downing, Ryndak, ve Clark (2000), eğitimci olabilmek için gerekli özellikler arasında çocukları sevmeye, çocuklarla etkileşime girebilme, sabırlı, ilgili, nazik ve esnek olma, sakin kalabilme gibi özellikleri sıralamaktadır (Akt. Gelbal ve Duyan, 2010). Alanyazında öğretmeniyle duygusal açıdan yakın ilişki kuramayan, kendisini dışlanmış hisseden bir çocukla yakın ve sevgi dolu bir ilişki paylaşan bir çocuk karşılaştırıldığında sınıf içinde sosyal, davranışsal hatta akademik gelişim açıdan farklılıklar gösterdiğine ilişkin bilgilere rastlanmaktadır (Şahin ve Anlıak, 2008). Bu literatür bilgileri de bize öğretmenle çocuk arasında sevgiye dayalı bir ilişkinin önemini vurgulamaktadır.

Öğretmenin sahip olması gereken özelliklerden biri de etkili iletişim becerileridir (Bulut, 2008; Çetindağ, 2011; Gürkan, 2005). Etkili iletişim becerilerine sahip öğretmenler; öğretim sürecinde etkili bir izlenim oluşturup, çocuklar ile olumlu ilişkiler kurarak öğretici kişiliklerini en üst noktaya kadar taşıyabilmektedirler (Tezel Şahin, Kandır, Can Yaşar ve Yazıcı, 2012). Etkili iletişime sahip olan öğretmenlerin empati, dinleme ve konuşma becerilerinin de gelişmiş olması

gerekli ve önemli görülmektedir (Arabacı, 2012; Erbay, Ömeroğlu ve Çağdaş, 2012; Gordon, 1996).

Konuşma, insanlar arası iletişimi sağlayan ve anlatıma yarayan bir işaretler sistemi ve örgütdür (Yüksel, 2011). İletişim sırasında, söylenen sözlere ve söyleme biçimlerine dikkat edilmesi gereklidir. Bu nedenle, konuşma da soyut ifade ve semboller yerine, somut ifadeler kullanılması, anlaşılabilirliğin sağlanması bakımından son derece önemlidir. Açık ve belirgin bir şekilde konuşmak, iletişimde bulunulan kişi tarafından anlaşılma şansını artırıcı bir etkiye sahiptir. Bunun yanında, konuşma hızı, ses tonu, ses perdesi ve ses yüksekliği de doğru ve etkili iletişimin kurulmasında çok önemli bir rol oynamaktadır (Arabacı, 2012).

Sınıf içinde çocuklarla kurulan iletişimde, öğretmenlerin sahip olması gereken bir diğer beceri ise dinlemedir (Gordon, 1996). Dinleme, dinleyicinin bilgiyi duyması, tekrar edebilmesi ve hatırlayabilmesidir. Davranışa, ilişkilere ve duyguya odaklı dinleme tanımında ise başkalarına karşı ilgi ve saygı duyma yer almaktadır. Olumlu ilişkiler geliştirme, insanlardan bilgi alma, başkalarını tanıma, anlama ve onlara yardım etme, karşıdaki kişiye kabul edildiğini gösterme bakımından dinleme önemli bir davranış olarak görülmektedir (Cihangir Çankaya, 2011; McKay, Davis, Fanning, 2010). Öğretmen eğer iyi bir dinleyici ise iletişim kurduğu çocukların yalnız söylediklerine değil, yüzü, eli, kolu ve bedeniyle yaptıklarına da anlam yükler (Bulut, 2008). Bu şekilde özellikle etkin dinleme çocuklara “seni anlıyorum, seni muhatap kabul ediyorum, sana değer veriyorum, sana saygı gösteriyorum” gibi içinde sevginin de bulunduğu mesajlar iletir (Deniz, 2006).

Olumlu ve etkili bir iletişim sürecinin gerçekleşmesinde, hem konuşma hem de dinleme unsurlarına katkı sağlayan, aynı zamanda iki etkinlik arasında köprü oluşturan çok önemli bir diğer unsur ise empatidir (Arabacı, 2012). Empati, bir kişinin kendisini karşıdaki kişinin yerine koyarak, onun duygularını, düşüncelerini tam olarak algılayabilmesi, hissedebilmesi ve bunu karşısındakine ifade edebilmesi olarak tanımlanabilir (Önder, 2003). Öğretmen için ise empati, öğrencisini tanımak ve öğrenci merkezli bir eğitim yapabilmek hatta grubuna uygun eğitimi planlamak için gereken önemli bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretmen çocukla iletişimde hem empatik olmalı, hem de açık ve net olabilmelidir. Kendisini iyi ifade edebilmeli ve işbirliğini sağlamada iletişim becerilerini kullanmalıdır (Durak Demirhan, 2012). Empatik becerilere sahip bir öğretmen bu tutumuyla öğrencilere değer verdiğini gösterir (Deniz, 2006). Çocuğun sevilmesi de bir anlamda çocuğa değer verildiğinin bir göstergesidir. Alan yazın incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerileri ile ilgili yapılmış araştırma bulgularına rastlanmaktadır. Ancak öğretmenlerin çocuk sevme durumları ile ilgili sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Bu araştırmalarda çocuk sevmenin çocuk haklarına yönelik tutumla, evli olma ve çocuk sahibi olma gibi demografik özelliklerle ilişkili olduğu belirtilmiştir (Gelbal ve Duyan 2010; Kasapoğlu ve Akyol, 2012). Ancak iletişim becerileri ve çocuk sevmeye

arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma sonucuna rastlanmamıştır. Çocuk seven öğretmenlerin çocuklara karşı daha empatik olacağı ve çocuklarla konuşup, dinlerken daha özenli davranışlar sergileyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarıyla empati, dinleme, konuşma becerileri arasındaki ilişki ve çocuk sevmenin bu değişkenler açısından değerlendirilmesi incelemeye ve araştırmaya değer görülmüştür. Araştırma alan yazında yer alan diğer çalışmalardan bu açıdan farklılık göstermektedir.

Bu noktadan hareketle araştırmanın genel amacını okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme davranışlarının iletişim becerilerinden konuşma, dinleme ve empati becerilerine etkisini ortaya koymak oluşturmaktadır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme davranışları ile konuşma, dinleme ve empati becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme davranışları, konuşma, dinleme ve empati becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?
3. Çocuk sevme davranışı, konuşma, dinleme ve empati beceri puanları yüksek olan öğretmenler çocuklarla iletişimlerinde konuşma, dinleme ve empati becerilerini etkili kullanmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır.

Araştırmanın nicel boyutu için bağımlı değişkeni okul öncesi öğretmenlerin iletişim becerilerinin unsurları olan konuşma, dinleme ve empati becerileri; bağımsız değişkeni çocuk sevme davranışlarıdır. Araştırmanın bu boyutu bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ortaya koymak amacı ile ilişkisel tarama modelinde çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında nitel araştırma yöntemine yer verilmiştir. Nitel araştırma yöntemleri, eğitsel gerçekleri çok boyutlu olarak ortaya koyma imkânı tanıyan ve eğitim araştırmalarına bu yönü ile zenginlik katan yöntemlerdir (Işkoğlu, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel boyutu Türkiye'nin farklı illerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel okulların okul öncesi eğitim sınıflarında öğretmenlik yapan okul öncesi eğitim öğretmenleri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu bu öğretmenler arasından tesadüfi eleman örnekleme yoluyla seçilen 155 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenlerin 5'i erkek, 150'si bayandır. Ayrıca kıdem yılları 2-16 yıl arasında değişmekte olup kıdem yılı ortalaması 8,12 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın nitel boyutu için çalışma grubunu ise amaçlı örnekleme (purposeful sampling) yöntemi ile seçilen ve uygulanan ölçeklerin her ikisinden de en yüksek puanları alan 6 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Böylece çocuk sevmeye Bu yöntem daha zengin ve derin bilgi alınabilecek kişilerin seçilerek görüşlerinin daha derinlemesine anlaşılmasına fırsat verdiği için tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye davranışlarını belirlemek amacıyla *Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği*, konuşma, dinleme ve empati becerilerini değerlendirmek amacı ile *Öğretmen-Çocuk İletişimi Ölçeğinin*, konuşma, dinleme ve empati alt boyutları kullanılmıştır. Ayrıca çocuk seven öğretmenlerin sınıf ortamında çocuklarla iletişim kurarken konuşma, dinleme ve empatik davranışlar sergileyip sergilemediklerini belirlemek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği: Barnett ve Sinisi, (1990) tarafından insanların çocuklara yönelik tutumlarını ölçme amacıyla geliştirilmiş öz bildirim türünde bir değerlendirme aracıdır. Ölçme aracının Türkiye için güvenilirlik ve geçerlik çalışması Duyan ve Gelbal (2008) tarafından yapılmıştır. Duyan ve Gelbal (2008) yaptıkları çalışmada test-tekrar test güvenilirliğini 0.85 ve iç tutarlılık katsayısı 0.92 olarak hesaplamışlardır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa değeri tekrar hesaplanmış ve .86 bulunmuştur. Hesaplanan bu değerlerle ölçek insanların çocukları sevip sevmediğini belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kabul edilmiştir. Ölçekte 14 madde bulunmakta olup, her bir maddede belirtilen düşünceye, bireylerden “Hiç katılmıyorum” yanıtından, “Tamamen katılıyorum” yanıtına kadar değişkenlik gösteren yedi derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Çocukları sevmeyi belirlemeye yönelik maddelerden dördü olumsuz ve onu da olumlu anlam taşımaktadır. Olumlu maddeler puanlanırken “Tamamen katılıyorum” yanıtı “7” ile ve “Hiç katılmıyorum” yanıtı ise “1” ile puanlanmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanmasında da “Hiç katılmıyorum” yanıtı “7” ile “Tamamen katılıyorum” yanıtı da “1” ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 14-98 arasında değişmektedir. Bu çalışmada 14-38 puan arası düşük, 39-74 puan arası orta, 75-98 puan arası yüksek çocuk sevmeye puanı olarak belirlenmiştir (Gelbal ve Duyan, 2010).

Öğretmen Çocuk İletişimi Ölçeği (ÖÇİLÖ): Ölçek Erbay, Ömeroğlu ve Çağdaş (2012) tarafından okul öncesi öğretmenlerin çocuklarla kurdukları iletişim becerilerini değerlendirebilmek amacı ile geliştirilmiştir. Ölçek 24 maddeden oluşmaktadır ve Her zaman (5), Sık sık (4), Ara sıra (3), Nadiren (2), Hiçbir zaman (1) şeklinde beşli likert tipi değerlendirmeyi içermektedir. Ölçekte 4 tane ters madde yer almaktadır.

Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacı ile ölçeğin tamamına ait yapılan analizlerde Cronbach alfa değeri .88, iletişim dili (konuşma) için .81, Dinleme için .73, Empati için .72, Mesaj için .74, Sözsüz iletişim için de .86 olarak hesaplanmıştır.

Geçerlilik analizleri için kategorik temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda faktör yükleri 0.30'un üzerinde olan maddeler dikkate alınmış ve dört madde faktör yükünden dolayı analiz dışında bırakılarak çalışma 24 madde üzerinden yürütülmüştür. Ölçeğin faktör yapısının geçerliliği incelendiğinde, alfa değeri konuşma boyutu için 0.59-0.88 arasında, dinleme boyutu için 0.49-0.73 arasında, empati boyutu için 0.72-0.85 arasında, mesaj boyutu için 0.74-0.83 arasında ve sözsüz iletişim boyutu için 0.73-0.92 arasında değişmektedir. Ardından doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Model uyum iyiliğinin

değerlendirilmesinde RMSEA, χ^2 /sd, GFI, CFI uyum indeksleri ele alınan ölçütlerdir. Uyum indeksleri sonuçları incelendiğinde hem her bir boyut için hem de tüm boyutlar bir arada ele alınarak oluşturulan iletişim ölçeği için uyum indeksi sonuçları iyi bir uyumu göstermiştir.

DFA sonucunda elde edilen faktör yükleri, iletişim dili gizil değişkeni için 0.48-0.74, dinleme gizil değişkeni için 0.37-0.64, empati gizil değişkeni için 0.61-0.75, mesaj (içerik) gizil değişkeni için 0.44-0.74 ve sözsüz iletişim gizil değişkeni için de 0.62-0.88 arasında değişmektedir. İkinci düzey faktörlerin direkt etkileri 0.22-0.98 arasında değişmekte olup güçlü etkiye sahiptir. Bu araştırmada ölçeğin konuşma, dinleme ve empati alt boyutları kullanılmıştır. Konuşma alt boyutu beş maddeden, dinleme alt boyutu sekiz maddeden, empati alt boyutu üç maddeden oluşmaktadır. Konuşma becerisi açısından 5-9 puan arası düşük 10-21 puan arası orta, 22-25 puan arası yüksek olarak kabul edilmiştir. Dinleme becerisi açısından 8-14 puan arası düşük 15-33 puan arası orta, 34-40 puan arası yüksek olarak kabul edilmiştir. Empati becerisi açısından 5-7 puan arası düşük 8-13 puan arası orta, 14-15 puan arası yüksek olarak kabul edilmiştir.

Görüşme Formu: Araştırmanın nitel verileri için araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda öğretmenlerin sınıf içerisinde çocuklarla iletişim kurarken konuşma, dinleme ve empati becerilerini etkili kulanıp kullanmadıklarına ilişkin açık uçlu sorulara yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması ve analizi nitel ve nicel olmak üzere iki farklı araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Nicel veriler araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Belirlenen okullara gidilerek öğretmenlerle tek tek görüşülmüş, araştırmanın amacı anlatıldıktan sonra öğretmenlerden ölçek maddelerini doldurmaları istenmiştir. Verilerin analizinde öğretmenlerin çocuk sevme ve konuşma, dinleme ve empati becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu; öğretmenlerin çocuk sevme davranışlarının, konuşma, dinleme ve empati becerilerini yordama

düzeylerini belirlemek için basit doğrusal regresyon analizi kullanılmış, değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir.

Araştırmanın nitel verilerin toplanmasında, görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmacılar amaçlı örnekleme ile seçilen 5 öğretmen ile görüşerek nitel bölümü ve görüşme soruları ile ilgili bilgi vermiştir. Öğretmenler görüşme formunda yer alan soruları kendileri yazarak cevaplamak istediklerinden, görüşme formunu kendileri doldürmüşlardır.

Verilerin analiz edilmesi sürecinde görüşme formunda yer alan sorular ana temaların oluşturulmasında bulgularda başlık olarak kullanılmıştır. Alt tema ve kategoriler kelime tekrarı (word-repetition) yöntemini kullanarak özgün ifadeleri listelemişler, benzer ifadeleri not ederek ve ne kadar sıklıkla kullandıklarını belirlemişlerdir. Bu işlem de iki öğretim üyesi tarafından yapılmış ve araştırmanın güvenilirliği bu şekilde sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın geçerliliği içinse öğretmen görüşlerinden birebir alıntı yapılmıştır (Altınışık vd. 2008).

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sırasında toplanan verilerin istatistiki olarak değerlendirilme sonuçlarına ve nitel verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın Nicel Verilerine İlişkin Bulgular

Tablo 1'de araştırmanın değişkenlerine ilişkin betimleyici istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 1. *Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma Değerleri*

Değişkenler	X	SS
Çocuk sevme	84,97	11,36
Konuşma becerisi	22,41	2,03
Dinleme becerisi	36,01	4,02
Empati becerisi	12,98	1,93

Tablo 1 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme puan ortalamalarının 84.97 (sd=11.36); öğretmenlerin çocuklarıyla iletişimlerinde konuşma becerisi puan ortalamalarının 22.41 (sd=2.03); dinleme becerisi puan ortalamalarının 36.01 (sd=4.02), empati becerisi puanı ortalamalarının ise 12.98 (sd=1.93) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çocuk sevme, konuşma becerisi ve dinleme becerisi puan ortalamalarının yüksek

düzeyde, empati becerisi puan ortalamalarının ise orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 2’ de değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Ana Değişkenleri Arasındaki Basit Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1	2	3	4
1. Çocuk Sevme	-			
2. Konuşma Becerisi	,28**	-		
3. Dinleme Becerisi	,51**	,60**	-	
4. Empati	,32**	,54**	,67**	-

Tablo 2’de yer verilen değişkenler arası ilişki incelendiğinde ise çocuk sevme ile öğretmenlerin iletişimde konuşma becerileri arasında pozitif yönde anlamlı ($r=.28$, $p<.01$), çocuk sevme ile dinleme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı ($r=.51$, $p<.01$), çocuk sevme ile empati becerileri arasında ise yine pozitif yönde ve anlamlı ($r=.32$, $p<.01$) bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 3’de öğretmenlerin çocuk sevme davranışlarının konuşma becerilerini yordama düzeyine ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Çocuk Sevme Davranışının Öğretmenlerin Konuşma Becerisini Yordama Düzeyi

	R	R ²	F	B	Sd	Beta	t	p
Çocuk sevme	,28	,08	12,98	,05	,01	,28	3,60	,000*

Tablo 3’de yer alan bulgulara göre, çocuk sevme davranışının okul öncesi öğretmenlerinin konuşma becerilerini anlamlı düzeyde açıkladığı görülmektedir ($R=.28$; $R^2=.08$; $F=12,98$; $p<.01$). Bu sonuçlara göre, çocuk sevme davranışı okul öncesi öğretmenlerin konuşma becerilerindeki varyansın %8’ini açıklamaktadır.

Tablo 4’de öğretmenlerin çocuk sevme davranışlarının dinleme becerilerini yordama düzeyine ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Çocuk Sevme Davranışının Öğretmenlerin Dinleme Becerisini Yordama Düzeyi

	R	R ²	F	B	Sd	Beta	t	p
Çocuk sevme	,51	,26	54,65	,18	,02	,51	7,39	,000*

Tablo 4' de yer alan bulgulara göre, çocuk sevme davranışının okul öncesi öğretmenlerinin dinleme becerilerini anlamlı düzeyde açıkladığı görülmektedir ($R=,51$; $R^2=,26$; $F=54,65$; $p<0,01$). Bu sonuçlara göre, çocuk sevme davranışı okul öncesi öğretmenlerin dinleme becerilerindeki varyansın %26'sını açıklamaktadır.

Tablo 5'de öğretmenlerin çocuk sevme davranışlarının empati becerilerini yordama düzeyine ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. *Çocuk Sevme Davranışının Öğretmenlerin Empati Becerisini Yordama Düzeyi*

	R	R ²	F	B	Sd	Beta	t	p
Çocuk sevme	,32	,10	17,84	,05	,01	,32	4,22	,000*

Tablo 5'de yer alan bulgulara göre, çocuk sevme davranışının okul öncesi öğretmenlerinin empati becerilerini anlamlı düzeyde açıkladığı görülmektedir ($R=,32$; $R^2=,10$; $F=17,84$; $p<0,01$). Bu sonuçlara göre, çocuk sevme davranışı okul öncesi öğretmenlerin empati becerilerindeki varyansın %10'unu açıklamaktadır.

Araştırmanın Nitel Verilerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin çocuklarla konuşurken dikkat ettikleri noktalara ilişkin bulgular

Öğretmenler çocuklarla konuşurken çocukların boy ve göz seviyesine inerek göz teması kurduklarını; kısa, basit ve anlaşılır cümleler kullandıklarını, konuşma sırasında mesaj ile uyumlu olarak beden dillerini kullandıkları ve gülümseme, ses tonu, jest ve mimiklere özellikle dikkat ettiklerini, konuşmanın karşılıklı olabilmesi için çocukları destekleyici ve cesaretlendirici ifadeler kullandıklarını, çocukları incitmemeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumları örnekleyen öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1. *Çocuklarla konuşmak demek yalnızca çocuklara bir şeyler anlatmak değildir. Bu nedenle çocuğun da konuşmasına izin verecek ya da cesaretlendirecek şekilde konuşmanın karşılıklı bir süreç haline gelmesine özen gösteririm.*

Ö2. *Sınıf ortamında çocuklarla konuşurken onlarla göz teması kurarım. Mümkün olduğunca göz hizalarına inerim.*

Ö3. *Kullandığım kelimelerin tek anlam içerip, çocukların kelimeleri duyduklarında anlatmaya çalıştığımı doğrudan anlamalarını sağlamam önemlidir.*

Ö4. *Onlarla konuşurken, adıyla hitap etmeye, gülümseyerek yaklaşmaya çalışırım. Gerekli durumlarda ben dili mesajları iletirim.*

Ö5. Onlarla konuşurken gözlerimi üzerlerinde gezdiririm ve bazılarında küçük dokunuşlar yaparım. Çocukların ayna olduğunu düşünerek gülümsemeye özen gösteririm.

Ö6. Ses tonuma, jest ve mimiklerime, çocukların anlayabileceği kelimeler kullanmaya, göz kontağı kurmaya, onun seviyesine inmeye ve çocuğu incitmeye dikkat ederim.

Öğretmen ifadelerinden çocuk sevme puanı yüksek öğretmenlerin çocuklarla konuşurken olumlu davranışlar sergiledikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu araştırmanın nicel boyutunu destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin çocukları dinlerken dikkat ettikleri noktalara ilişkin bulgular

Öğretmenler çocukları dinlerken sadece çocukla ilgilendiklerini, bedenlerini çocuğa yönettiklerini; çocuğun sözünü kesmemeye ve eleştirmemeye dikkat ettiklerini; ünlem kullanma, çocuğun anlattıklarını özetleme ve pekiştirme ifadeleri gibi etkin psikolojik dinleme unsurlarını dikkate aldıklarını; çocuğa anlattıklarına ilişkin sorular sorduklarını, sabırlı ve anlayışlı olmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Bu durumları örnekleyen öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1. Dinlerken çocuğu bölmemeye, eleştirmemeye özen gösteririm ama aynı zamanda onu dinlediğimi belli edecek şekilde ünlemler kullanırım. Dinlediğimi belli edecek şekilde kimi zaman çocuğun söylediklerini özetleyecek ya da pekiştirecek şeyler söylemeye çalışırım.

Ö2. Çocuğun anlattığı olayın detaylarını öğrenmek için sorular sorarım.

Ö3. Konuştuğum çocuğumla konuşma süresince göz temasında kalırım. Anlattıklarını bir yetişkini dinliyor gibi dinlerim.

Ö4. Çocuk konuştuğu esnada sözünü kesmeden sonuna kadar dinlemeye çalışırım.

Ö5. Eğer o anda onu dinleyemeyecek durumdaysam, o anda onu dinleyemeyeceğimi söylüyorum. Ama sadece bunu söylemek çocuk için bir şey ifade etmiyor, ona neden dinleyemeyeceğimi açıklıyorum. Sebebini bilmek onları çoğu zaman daha anlayışlı kılıyor.

Ö6. Sözünü kesmemeye, anladığımı ve önemsemiğimi fark ettirmeye, sabırlı ve anlayışlı olmaya çalışırım.

Yukarıda yer verilen öğretmen ifadelerinden yola çıkarak çocuk sevme puanı yüksek öğretmenlerin etkin dinleme davranışları sergiledikleri söylenebilir. Bu bulgu araştırmanın nicel boyutundan elde edilen bulguları desteklemektedir.

Öğretmenlerin çocuklara yönelik empati kurarken dikkat ettikleri noktalara ilişkin bulgular

Öğretmenler sınıf içerisinde çocuklarla iletişimlerinde empatik davranışlar sergilediklerine inandıklarını ifade etmişlerdir. Empatik davranmak için ise çocukların duygularını açığa çıkarmalarına yardımcı olduklarını, bunun için

sorular sorduklarını, çocuğu anladığını gösteren ifadeler kullandıklarını belirtmişlerdir.

Bu durumları örnekleyen öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö1. *Örneğin, kızgın olduğunu ifade etmesi konusunda cesaretlendirilen bir çocuk, arkadaşına vurmak yerine duygusunu ifade etmeyi seçebilir. Ayrıca, çocukların düşüncelerini açıklamalarına izin vermek sınıf içinde alternatif fikirlerin çoğalmasına, çocukların birbirlerinin söyledikleri üzerine yeni düşünceler kurabilmelerine de yardımcı olur.*

Ö2. *Herkesin farklı düşünüp farklı şeyler yapabileceğini hatırlatıyorum.*

Ö3. *Yapmak istemediği şeyleri gerçekten yapmak istemediğine inanırsam zorlamam. Sınıf içerisindeki kuralları beraber koymaya özen gösteririm.*

Ö4. *Çocukların duygularını önemseydiğimi etkinliklerden sonra onlara yönelttiğim sorularla hissettirim. Aldığım yanılara anında geri bildirim vererek onları anladığımı çocuklara hissettirim.*

Ö5. *Duygular konusunda onun ne hissettiğini ona yansıtıyorum. Bazen çocuklar hissettiği duyguyu adlandıramaya bilir ve bu onları daha da öfkeli edebilir. Eğer onlara yaşadığı duyguyu sözel olarak ifade edersem, hem onların kendisini daha iyi anlamasını hem de benim onları anladığımı görmelerini sağladığımı düşünüyorum.*

Ö6. *Çocuğu anladığımı sözel olarak seni anlıyorum gibi ifadelerle ve onayladığımı gösteren jest ve mimik hareketlerimle belli etmeye çalışırım.*

Yukarıdaki öğretmen görüşleri göz önünde bulundurulduğunda çocuk sevme puanı yüksek öğretmenlerin nicel kısımdaki bulgularla uyumlu şekilde çocuklarla iletişimlerinde empati sergilemeye çalıştıkları görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme davranışlarının empati, konuşma ve dinleme becerilerini açıklama düzeylerini belirlemek amacı ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda değişkenler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve çocuk sevmenin konuşma, dinleme ve empati becerilerinin anlamlı bir açıklayıcısı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çocuk sevme davranışlarının en yüksek düzeyde dinleme becerilerini açıkladığı, konuşma ve empati becerilerini ise daha düşük düzeyde açıkladığı görülmüştür. Çocuk sevme davranışının en yüksek düzeyde dinleme becerilerini açıklaması dinleme davranışının karşıdaki kişiye kabul edildiğini gösterme bakımından önemli bir davranış olduğu (Cihangir Çankaya, 2011; McKay, Davis, Fanning, 2010) şeklindeki literatür bilgisiyle uyumludur. Bu bilgi ışığında değerlendirildiğinde çocuk sevme davranışının dinleme becerilerinin yüksek düzeyde yordayıcısı olması dinlemenin iletişimde karşıdaki kişiye “seni önemsiyorum”, “sana değer veriyorum”, “senin söylediklerin ve sen benim için önemlisin” gibi mesajlar iletmesi ile açıklanabilir.

Ayrıca araştırmanın nitel boyutunda yer alan öğretmen görüşlerinden çocukları seven öğretmenlerin çocuklarla iletişimlerinde dinleme, konuşma ve empati becerilerini etkin olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Barnet ve Sinisi'ye göre bireylerin çocuklara karşı olan tutum ve davranışları çocuklara ve çocuklarla birlikte olmaya dair temel düşüncelerinden etkilenmektedir (Akt. Erdem ve Duyan, 2011). Buradan hareketle öğretmenlerin çocuk sevme durumlarının çocukları daha kolay kabul etmelerine, birlikte vakit geçirmekten hoşlanmalarına, onlarla iletişim kurarken daha dikkatli ve özenli davranmalarına neden olduğu düşünülmektedir. Bu özen ve dikkat de öğretmenlerin çocuklara karşı daha empatik davranışlar sergilemelerine, etkin psikolojik dinleme yöntemlerini kullanmalarına ve çocukların seviyesine uygun konuşma içerikleri oluşturmalarına zemin hazırlamış olabilir. Bu nedenle bu araştırmadan elde edilen bulgular literatürle uyumludur.

Çocuk sevme ile ilgili alan yazın incelendiğinde çocuk sevmenin iletişim becerileri ile ilişkisini inceleyen başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak farklı değişkenlerin çocuk sevme durumlarına etkilerinin ve ilişkilerinin incelendiği farklı araştırma sonuçları mevcuttur. Gelbal ve Duyan (2010) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin cinsiyetlerine ve sahip oldukları çocuk sayılarına göre çocuk sevme düzeylerinde farklılık bulunmadığı, 40-50 yaş grubunda olan, evli, çocuk sahibi olan sınıf öğretmenlerinin çocuk sevme puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kasapoğlu ve Akyol (2012), yaptıkları çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarıyla çocuk sevme davranışları arasında bir ilişki olduğunu ve çocuk sevme durumunun çocuk haklarına yönelik tutumu etkilediğini belirtmişlerdir.

Erdem ve Duyan (2011) tarafından yapılan çalışmada pediatri servisinde çalışan hemşirelerin çocuk sevme puan ortalamaları çok yüksek olarak saptanmıştır. Bu araştırmada da okul öncesi öğretmenlerin çocuk sevme puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu iki çalışmanın ortak noktası ikisinin de çocukla çalışan meslek grupları üzerinde yürütülmüş olmasıdır. Sevilmenin birey için önemli duygusal ihtiyaçlardan birisi olduğu bilgisi (Brazelton & Sparrow, 2000) göz önünde bulundurulduğunda her iki çalışmanın sonuçları da çocukların sevilme ihtiyacının karşılanması, buna bağlı olarak da kendisini bulunduğu ortamda güvende hissetmesi açısından olumlu olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçları okul öncesi öğretmenlerin çocukları sevme durumlarının çocuklarla iletişimlerinde dinleme, konuşma ve empati becerileri ile ilişkili olduğunu ve anlamlı bir açıklayıcısı olduğunu göstermiştir. Bu sonuç göz önüne alındığında üniversite sınavında okul öncesi öğretmenliği bölümünü tercih edecek öğrencilere rehberlik ve mesleğe yönlendirme hizmetleri sunulurken çocukları sevip sevmediği de göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmen adayının bu faktörü dikkate alarak tercih yapması eğitimini tamamlayıp mesleğe başladığında çocuklarla konuşma, çocukları dinleme ve çocuklarla empati

kurabilme açısından yetenekli bir öğretmen olmasına katkı sağlayabilecektir. Yapılacak araştırmalarda öğretmenlerin çocuk sevme davranışlarının ve iletişim becerilerinin konu olarak seçilmesi konunun daha iyi anlamlandırılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Arabacı, N. (2012). Okul öncesi dönemde anne-baba-çocuk-öğretmen iletişimi. İçinde G. Karadeniz & E. Aktan Kerem (Ed). *Erken Çocukluk Dönemine Derinlemesine Bir Bakış Fikirler, Paylaşımlar, Dünyadan Yansımalar* (34-59). Ankara: Özgün Kök Yayıncılık.
- Atay, M. (2009). *Erken çocukluk döneminde gelişim 1*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Beyazkürk, D. & Kesner, J. E. (2005). Teacher-child relationships in Turkish and United States schools: A cross-cultural study. *International Education Journal*, 6(5), 547-554.
- Brazelton, T.B. & Sparrow, J.D. (2000) *Touchpoints three to six: your child's emotional behavioural development*. Perseus Publishing.
- Brown, N. Morehead, P., & Julia B. Smith J. B. (2008) . . . But I love children: changing elementary teacher candidates' conceptions of the qualities of effective teachers. *Teacher Education Quarterly*, Winter, 169-183.
- Bulut, M. S. (2008). Okul öncesi eğitim ortamında etkili iletişim. İçinde: Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi. Ed. Yaşare Aktaş Arnas ve Fatma Sadık. 192-214. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Cihangir Çankaya, Z. (2011). *Kişiler arası iletişimde dinleme becerisi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Çetindağ, (2011). Okul öncesi eğitimde iletişim. İçinde: *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi*. Ed. Gülden Uyanık Balat ve Hülya Bilgin. (203-220.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Deniz, M. E. (2006). Sınıfta iletişim. İçinde *Sınıf yönetimi*. Ed. Ramazan Arı ve M. E. Deniz. (129-150.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Durak Demirhan, T. (2012). Avcumdaki inciler. İçinde *Erken çocukluk dönemine derinlemesine bir bakış fikirler, paylaşımlar, dünyadan yansımalar*. G. Karadeniz & E. Aktan Kerem (Ed). (7-33). Ankara: Özgün Kök Yayıncılık
- Duyan, V. & Gelbal, S. (2008). Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 33 (148): 40-48.
- Erbay, F., Ömeroğlu, E. ve Çağdaş, A. (2012). Öğretmen-Çocuk İletişimi Ölçeğinin geliştirilmesi ve geçerlik güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (4), 3165-3172.
- Erdem, Y., & Duyan, V. (2011). A determination of the factors that affect the level of pediatric nurses' liking of children. *Turk J Med Sci*, 41 (2): 295-305.
- Gelbal, S. & Duyan, V. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38: 127-137.
- Gordon, T. (1996). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. Çeviren Emel Aksay. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gürkan, T. (2005). Öğretmen nitelikleri görev sorumlulukları. İçinde *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. Yayına haz. Ayla Oktayve Özgül Polat Unutkan. 61-84. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Howes, C. (2000). Socio-emotional classroom climate in child care, child-teacher relationships and children's second grade peer relations. *Social Development*, 9 (2), 191-204.

- Işıkoglu, N. (2005). Eğitimde Nitel Araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 20: 158-165.
- Justice, L.M., Cottone, E.A., Mashburn, A., & Rimm-Kaufman, S.E. (2008). Relationships between teachers and preschoolers who are at risk: contribution of children's language skills, temperamentally based attributes, and gender authors. *Early Education & Development*, 19 (4), July 600 - 621
- Kasapoğlu, K., & Akyol, T. (2012). Linking of children as a predictor of attitudes toward children's rights. *The New Educational Review*, 28 (2), 49-58.
- McKay, M., Davis, M., & Fanning, P. (2010). *İletişim becerileri*. Çeviren Ertuğrul Köroğlu. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Murray, C., & Greenberg, M. T. (2000). Children's relationships with teachers and bonds with school: An investigations of patterns and correlates in middle childhood. *Journal of School Psychology*, 38 (5), 423-445.
- Önder, A. (2003). Öğrenme sürecinde kişiler arası iletişim ve öğretmenin iletişim becerileri. İçinde *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. Yayına hazırlayan Müzeyyen Sevinç. (422-432). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Pianta, R.C., & La Paro, K. (2003). Improving early school success. *Educational Leadership*, April, 24-29.
- Rudasill, K. M. (2011). Child temperament, teacher-child interactions, and teacher-child relationships: A longitudinal investigation from first to third grade. *Early Childhood Research Quarterly*, 26 (2), 147-156.
- Şahin, D. & Anlıak, Ş. (2008). Okul öncesi çocuklarının öğretmenleriyle kurdukları ilişkiyi algılama biçimleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 7(14), 215-230.
- Tezel Şahin, F., Kandır, A., Can Yaşar, M. ve Yazıcı, E. (2012). Okul öncesi öğretmenlerin iletişim becerilerinin bazı değişkenler yönünden incelenmesi. *İib International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 3(5), 95-108.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Yüksel, H. (2011). Konuşma ve dinleme. İçinde *Etkili iletişim*. Uğur Demiray (ed). (133-188). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Zigler, E., Gilligam, W. S., & Johns, S. M. (2006). *A vision for universal preschool education*. UK: Cambridge University Press.

SUMMARY

Teachers have several interactions with children during training, and may help configuration of development process of a child that has been continuing throughout the years by the means of these interactions (Şahin and Anliak, 2008). Therefore, relationship patterns of teachers with the children, their attitudes and behavioral characteristics have importance (Beyazkürk and Kesner, 2005; Howes, 2000; Justice, Cottone, Mashburn and Rimm-Kaufman 2008; Murray and Grenberg, 2000; Pianta and La Paro, 2003; Rudasill 2011). One of the characteristics that teachers must have is to like a developing, immature and underage citizen or every individual, that is a child, below eighteen from his/her birth to his/her adolescence. Liking of a child is one of the accepted forms of unrequited love (Duyan and Gelbal 2008). Lasley (1980) emphasized that children liking state of teacher candidates is an adequate condition and that people who likes children could be a good teacher.

One of the characteristics that teachers must have is their effective communication skills (Bulut, 2008; Çetindağ, 2011; Gürkan, 2005). Teachers having effective communication skills form an effective impression during the training process and establish positive relationship with children and get their instructing personalities to the top point (Tezel Şahin, Kandır, Can Yaşar and Yazıcı, 2012). Empathy, listening and speaking skills of teachers with effective communication skills must also be developed and considered to be important (Arabacı, 2012; Erbay, Ömeroğlu and Çağdaş, 2012; Gordon, 1996).

When literature is examined, research findings related to communication skills of pre-school teachers are encountered, but there are limited numbers of researches related to children liking state of teachers. In these researches, it is stated that children liking is related to attitude towards child rights, being married and having child (Gelbal and Duyan 2010; Kasapoğlu and Akyol, 2012). However, any research result which examines relationship between communication skills and liking of children cannot be encountered. It is thought that teachers liking of children would be more emphatic on children and exhibit more careful behaviors when talking or listening to children. For this reason, it is regarded valuable to examine and research relationship between liking of children and empathy, listening, speaking skills of pre-school teachers. Research differs from other studies in literature in this respect.

Purpose of study consists of revealing effect of liking children on speaking, listening and empathy skills of teachers who are working in preschool education institutions.

In this research, both qualitative and quantitative research methods were used together.

Participants for quantitative dimension consisted of 155 pre-school teachers who were selected by the means of random sampling among preschool teachers who are teaching in preschool classes of public and private schools under the Ministry of National Education in different cities of Turkey.

Participants for qualitative dimension consist of 6 preschool teachers who are selected according to purposeful sampling approach.

As instruments, Barnett Liking of Children Scale (BLOCS), Teacher-Child Communication Scale and semi-structured open-ended interview form were used.

This research was studied to reveal effect of liking of children on speaking, listening and empathy skills of preschool teachers and it was concluded that liking of children was a significant explanatory of on speaking, listening and empathy skills. Besides, it is found that teachers express opinion that they behave effective speaking, listening and empathy skills.

According to Barnet and Sinisi, attitudes and behaviors of individuals towards children are influenced by elementary ideas related to children and being in with children (Akt. Erdem and Duyan, 2011). From this point of view, it is thought that teachers' state of liking of children caused them to accept children more easily, to like spending time together with them and to behave more carefully and attentively when communicating with them. This care and attention may provide a basis for teachers to exhibit more emphatic behaviors towards children, to use effective psychological listening methods and to constitute speaking content in accordance with the level of children. Therefore, findings obtained from this study are an expected result.

When literature related to liking of children, another study examining relationship between liking of children and communication skills could not be encountered. However, there are different study results examining effects and relationships of the state of liking of children of different variables.

In their study, Gelban and Duyan (2010) concluded that there was no difference in teachers' liking level of children according to the gender or number of children they have and that teachers' scores of liking level of children who are in 40-50 age group, married, has a child and perform classroom teaching, were higher. In their study, Kasapoğlu and Akyol (2012) stated that there is a relationship between attitudes of teachers working in preschool education institutions towards child rights and their behavior of liking of children and that state of liking of children effected attitude towards child rights.